

בולי עתודה Stand-By Stamps

338

1/1986

טבת התשמ"ו

משרד התקשורת השירות הבולאי

MINISTRY OF COMMUNICATIONS
PHILATELIC SERVICES

המונח "שקל" נזכר מוקדם מאד בכתבי הקודש.

הוא נגזר מן השורש "שקל" ובמשמעות זו הוא מקובל לא רק בארץ ישראל אלא במזרח התיכון כולו.

אפשר לצטט פסוקים רבים מכתבי הקודש המדגימים את השימוש במשמעות זו. למשל, בספר בראשית (פרק כ"ג פסוק ט"ו) מסופר, שעפרון החיתי, מבשר לאברהם אבינו השרוי באבל על שרה אשתו, כי מחירה של חלקת הקבר "ארבע מאות שקל-כסף", והכתוב ממשיך: "וישקל אברהם לעפרון את הכסף... ארבע מאות שקל כסף עבר לסוחר". במקום אחר בספר בראשית (פרק כ"ד פסוק כ"ב), ניתן ללמוד, שבימים ההם, לפני כ-4000 שנה, היה אכן השקל יחידת משקל. כאן נאמר כי שליחו של אברהם אבינו הגיש לשרה "נום זהב בקע משקלו ושני צמידים... עשרה זהב משקלם".

מאות שנים חלפו עד שהמונח "שקל" קיבל את מובנו כ"מטבע", במיוחד, ככל שהמונח מתייחס למטבעות היהודיים בארץ-ישראל.

שקל הכסף הצורי, שהיה אמצעי תשלום נפוץ ומקובל מאד בארץ-ישראל בתקופת בית שני, משקלו היה כ-15 גרם. איכותו היתה משובחת עד שאפילו המישינה, במסכת בכורות (ח' ז') הורתה, שיש לפרוע תשלומים "בשקל הקדש במנה צורי".

בפרשת "כי תשא" (שמות פרק ל' פסוק י"ד), מדובר על מחצית השקל בשקל הקדש, שירים "כל העבר על — הפקדים מבין עשרים ומעלה". מכאן אפשר להסיק, כי השקל היה אמנם, המטבע המקובל.

רק בימי המרד נגד הרומאים, בין השנים 66 — 70 לספירה, הוטבעו המטבעות היהודיים המקוריים הראשונים בערכים של שקל כסף, של מחצית השקל ושל רבע השקל, שנשאו מאחור את הכתובת "שקל ישראל" וערכם הנקוב היה כתוב בעברית ארכאית.

ההחלטה להטביע מטבעות באופן עצמאי, נבעה מן הרצון להבליט ולהדגיש את העצמאות הלאומית, ובחלקה מהפסקת הטבעתו של השקל הצורי בשנת 56 לספירה. שקלי הכסף היו מטבעות טובים ויקרים. קוטרם היה 22 מ"מ, משקלם כ-14 גרם והם היו מעוטרים בסמלים יהודיים.

לקראת סופו של המרד, בשנת 70 לספירה, היו המתכות יקרות המציאות ולכן הטביעו מטבעות מארד. עותק אחד מן הסוג הנדיר הזה מצוי באוסף של בנק ישראל. תופעת לוואי מעניינת ממרד בר-כוכבא (בין השנים 132 — 135 לספירה) היא, שהמטבעות אשר

שימשו אז כאמצעי תשלום לא היו מקוריים, אלא היו מטביעים חותמת על המטבעות שהיו כבר במחזור.

שקלי כסף מאותה תקופה נראים על גבי בולי "דאר עברי" (250, 500, 1000), סידרת הבולים הראשונה של ישראל שהופיעה במאי 1948. בהתחשב בכך שהטבעת מטבעות היא אחד מסמלי הרבונות של מדינה, בחר בזמנו מעצב הבולים בנושא זה כדי לסמל את ה"גשר" שבין תקופה של עצמאות יהודית בארץ לפני 2000 שנה לבין תקומת מדינת ישראל המחודשת בימינו אנו.

בולי השקל החדש עד ערך של שקל אחד הנקובים באגורות, נושאים את דיוקנו של בנימין זאב הרצל.

המעצב: צבי נרקיס
DESIGNER: Z. NARKISS

Pictures of three "Silver sheqels" of that period are shown on the three top-value stamps of Israel's first postage stamp series which was issued in May 1948. As coinage is considered one of the symbols of statehood, it had been the idea of the designer of these stamps to signify the "bridge" between the Jewish Commonwealth of 2000 years ago and the renaissance of the modern State of Israel by using the "sheqel" motif.

This renaissance was brought about through the fruition of the ideas and endeavours of Dr. Theodor Herzl (1860-1904), the founder of political Zionism, whose books and writing envisaged the renewal of Jewish statehood in the ancient Homeland of Eretz Israel.

It is, therefore, fitting that his portrait should appear on the stamps of the new Stand-by series with denominations in "New Sheqels," which will replace the one that has been in use since 1980.

The word "Sheqel" appears very early in the Bible. Based on the Hebrew "lishqol" — to weigh — its connotation was generally accepted both in ancient Palestine and in the whole of the Middle East. Many biblical examples can be cited, including that in Genesis 23:15, when Ephron the Hittite of Hebron shrewdly conveys to the bereaved Abraham the value of the plot he wanted for Sarah's burial — "four hundred sheqels of silver" — while a continuation of the story in verse 16 describes the payment of "four hundred sheqels of silver, current money with the merchants."

Another reference in Genesis 24:22 indicates that the sheqel of those days, nearly 4000 years ago, was truly a weight. Here Abraham's servant brings to Rebecca "a golden earring of half a sheqel weight, and two bracelets... of ten sheqels weight of gold." Centuries passed before the meaning of "Sheqel" became synonymous with "coinage," particularly in regard to Jewish coins minted in Eretz Israel. First known was the Phoenician Sidonian double silver sheqel, common currency in the fourth century BCE and used extensively in Eretz Israel.

Widely circulated in Eretz Israel during the Second Temple period, the silver Tyrian sheqel weighed about 15 grams and was of a high standard. The regular half-sheqel Temple tax, payable by every Israelite "from twenty years old and above," (Exodus 30:14) seems to have been acceptable in the same currency. Only during the 66-70 CE revolt against the Romans were the characteristic Jewish silver sheqels, half-sheqels and quarter-sheqels minted, bearing in archaic Hebrew the words "Sheqel Israel." The timing of the order to mint independently came partly as a mark of nationhood and partly because the production of the Tyrian sheqel stopped about 56 CE.

המשרד הראשי: שד' ירושלים 12, יפו 61080
MAIN OFFICE: TEL AVIV - YAFO · ISRAEL
